

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena: Na celý rok --- 4 koruny -- hal. Na pol roka --- 2 " -- " Na štvrt' roka --- 1 " -- " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prälát	Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
--	--	--	---

Naše povinnosti po Novom Roku.

Minulý rok ako dedictvo nechal nám žiaľ a zármutok. Zákiaľ ľudia žiť budú na tomto svete, vždy s hrúzou myslieť musia na rok 1915., ktorý najosudnejším bol pre celé pokolenie ľudské. Neideme spomínať milióny hrdinov, ktorí v mladistvom veku život obetovali na bojištiach. Oplakávame nielen našich zomrelých, lež aj všetky obeť svetovej vojny. Koľko vdôv a sirot vylieva horké slzy, bo svetová vojna pozbavila ich dorábateľa vzdajšieho chleba? Koľko rodinných krbov, dedín, miest a celých vidiekov v pole hrúzy obrátili, ľudí kynoziače boje? Koľko miliónov hrdinských bojovníkov prišlo o zdravie a údy a koľko miliónov v zbrani od hlavy do päty je ich ešte aj dnes v strelných zákopách? A ti, čo doma ostali, koľko obetovali za naše víťazstvo?

My sme nie za to bojovali, aby sme do otrockého jarma vohnali druhých, lež aby sme seba samých obránili a zachránili pred zničovaním. Keby naši vojaci neboli bývali takí, všetku ľudskosť prevyšujúci hrdinovia a keby aj doma nebola zvíťazila mravná sila ľudu, vtedy peknú krajinu našich predkov boli by na kusy potrhali, po našich chrbtach bola by lúskala ruská nogajka, po najpeknejších rovinách Dolniakov boli by pásli srbské stáda a v peknom Sedmohradsku boli by zúrily cudzie hordy.

Pri všetkom nešťastí chválu vzdávajme všemohúcemu Pánu Bohu, že z územia krajiny podarilo sa nám zahnať nepriateľa.

S pomocou Božou dožili sme sa ozaj radostnejšieho nového roka, ako Srbi, Černohorci a Belgičania. Anglicko, Francúzsko a Rusko zúfalé pokusy robia, aby obránili hranice svojich krajín, kdežto našu krajinu strojily sa rozkúsovať a spustošiť ríše našich spojencov.

Rok 1915. bol veľmi smutný; v dejepise tohoto roka ale krvavými písmenami stojí naznačené, že vtedy, sväté dedictvo našich praotcov pošastilo sa nám obrániť proti celej Európe a skrze to na dlhé časy zabezpečiť budúcnosť Uhorska.

Neistota o tom, čo dobrého alebo zlého v lone svojom skrýva rok 1916., nech nás povzbudzuje ku svedomitému plneniu našich povinností.

Predovšetkým máme sa modliť, aby tento rok doniesol nám konečného víťazstva a celému človečenstvu stáleho pokoja, aby všetky národy znova v bratských pomeroch spolu pracovali a nažívaly.

Naši vojaci i na ďalej nech sú pevní, vytrvalí, zmužilí a úplne hodní doterajšieho ich chýrneho mena.

Naše ženské nech sú čnostné, usilovné, pracovité a sporivé.

Naše deti vychovávajme v bázni Božej, v mravnosti, v láske a oddanosti ku vlasti, spôsobom zdravotným, aby ako nové pokolenie nahradíť mohli veľké ztraty, aké krajina utrpela na ľudnatosti.

O zmrzačených hrdinov, o válečné vdovy a siroty starajme sa stupňovanejšou láskou a pečlivosťou, ako posiaľ, naliehajme na vládu, núfme ju a celé spolo-

čenstvo, aby valečné vdovy, ako trňovou korunou pokorunované hrdinky a válečné, opustené siroty vzaly pod svoje ochranné krídla.

Z ohňa krvavých bitiek unavene domov vrtivším sa hrdinom vybojujeme, aby oni mali slovo v riešení krajinských otázok, pracujeme totiž za to, aby každý hrdina, čo na bojišti statočne plnil svoju povinnosť, keď príde domov, na každý pád dostal hlasovacie právo pri voľbách krajinských.

Starajme sa o to, aby čím viacej detí, pochádzajúcich z rodín roľníkov, priemyselníkov a robotníkov, navštívivalo vyššie školy, aby zo stavov inteligencie kresťanský živel nebol vytisnutý.

Dávajme pozor, aby pozemky, ktorými vládžeme, dobre byly obrobené, bo bez chleba nič nestojí víťazstvo. Preto zcela odôvodnená a potrebná vec je, aby od vojenčiny oslobodené bolo čím viacej roľníkov, aby krajina neostala bez chleba.

Aj to je zvláštnej dôležitosti, aby pozemky, ktoré príležitostne prídu ku predaju, nedostali sa do rúk cudzích a nespoľahlivých.

Plemačné zvieratá nepredávajme, lež hľadme, aby sa rozmnožili a nespustly. Jestli máme peniaze, predovšetkým do poriadku privedme naše hospodárske zariadenie.

Už dobre popredku chystať sa máme ku politickým bojom, ktoré nám nevystanú po vojne. Naša politická strana je *Kresťanská Ludová*, tú nám treba posilniť a na tom pracovať, aby zvíťazila pri voľbách, bo jedine táto bojuje za malých ľudí, za pravú slobodu, za blaho ľudu a záujmy katolíckeho.

Najväčšia organizácia v krajine je Katolícka Ludová Jednota, tejto mohútnej organizácie zvláštnou úlohou bude po vojne, najširšie vrstvy ľudu vzdelávať, vyučovať, brániť a ochraňovať. Udržujme a k rozkvetu privádzajme v každej dedine túto, ľudu nanajvyššiu osožnú organizáciu. Nech nikde nenajde sa taký kresťan-katolík, ktorý by sa nedal zapísať za úda Katolíckej Ludovej Jednoty.

Bez novín, totižto bez duševnej zbrane, bez všetkej obrany je chudobný človek. Proti úžerníkom, vyžieračom, hubiteľom duší, utlačiteľom

a nepriateľom ľudu, najvydatnejšie bojujeme, keď o všetkom poučujeme ľud v novinách. Preto aj svätou a prísnu povinnosťou ľudu je, aby vo vlastnom záujme zo všetkých síl podporoval dobré noviny. **Takéto noviny pre katolícky slovenský ľud je «Krestan».** «Krestan» cez dvaadvadsať rokov svojho jestvovania, obrovské služby preukázal katolíckemu slovenskému ľudu jeho neustálym poučovaním v celom obore verejného života, neohrozenou obranou jeho práv a Cirkvi. Pravým obrancom katolíckeho slovenského ľudu a Cirkvi aj v tomto roku bude «Krestan» a preto so všetkým právom ráta na mohútnu podporu katolíckych Slovákov.

Článok tento nemožno nám správnejšie zakončiť, ako s vyslovením toho uprimného želania:

Udeľ, dobrotivý Bože, našemu slovenskému ľudu v tomto roku žiaducného pokoja, hojného požehnanja, plné kolisky, prázdne špitále, politické práva, všeobecný blahobyť, čistý verejný život, čistého ducha voličov, kresťanských spoľahlivých krajinských vyslancov, zdravia ku práci, trpezlivosti ku znášaniu útrap, nech prekvitajú kresťanské čnosti a v krajine nech mohútne vzťahujú sa:

**Kresťanská Ludová Strana,
Katolícka Ludová Jednota
a Krestan.**

Za tieto ciele nešetíme žiadnych obetí a prác a vtedy rozkvitne kresťanské Uhorsko a zničené budú všetky zlé úmysle našich nepriateľov.

Ročné valné shromaždenie Katolíckej Ludovej Jednoty.

(Dokončenie.)

S dokočením stručnej zprávy o ročnom valnom shromaždení Katolíckej Ludovej Jednoty, za všestrannej hlbokoj pozornosti odznelé v ňom reči, podávame v nasledovnom:

Štefan *Haller*, hlavný tajomník, krajinský vyslanec kresťanskej ludovej strany, v zaujímavej prednáške rečnil o otázke novej inteligencie. Vyzdvihol zvláste to, že terajšiu vojnu, nadovšetko hrdinstvo a obetivosť občianskeho a vojenského obyvateľstva Uhorska rozhodly ku našemu prospechu. Pod ťažkými údermi svetovej vojny nejedna neoceniteľná hlava klesla do prachu. V neozna-

čených hromadných hrobách karpátskych priesmykov, haličských rovín, ruských močiarov, srbských vrchov, gorických a tyrolských nebetyčných brál spočívajú pre mnohí, ktorých prsia nekdý ozdoboval križ Katolíckej Ludovej Jednoty. A všetkých padlých hrdinov miesta radom není sú ešte zaplnené. Z ľanajšieho osobného počtu údov prítomne chýba 6000. Miesta padlých zaujmú druhí, bo oheň tejto svetovej vojny mnoho škvrny spáli z duší. Pri tomto trvanlivom blýskaní sa mnoho očí pozná pravdu, ktorú posiaľ nepoznaly. Nejedno srdce opanuje ešte, v tuhom spánku udusené katolícke seba-povedomie a títo všetci potom pridružia sa ku nám, prídu medzi nás, aby v práci a v bojoch sjednotení boli s tými, s ktorými sjednotení sú vo viere, v súženiach a v obetivosti. (Pravda! Tak je!)

Prítomne našou hlavnou starostou je slúžiť duševnej kultúre katolíkov Uhorska. Kto snaží sa po vysokej duševnej a náboženskej kultúre, ten starať sa musí aj o veci hospodárske.

Duševné a vedecké vzdelanie dnes vyžaduje a hmotný blahobyt. Na svetový názor vplývať, sociálne a kultúrne problémy vyvíňať, biedu a núdzu ulavovať, umenia a verejné zdravotníctvo podporovať nemožno bez sodpovedných hmotných prostriedkov. Utvorenie a udržiavanie sociálnych organizácií, zakladanie a rozširovanie novín, sú všetko peňažné otázky. Karitatívne združenia ku ulavovaniu biedy, ničoho nevládu vykonať bez peňazí. Jedným slovom i najideálnejším cieľom nemožno úspešne slúžiť bez hmotnej sily, bo biedy najvernejšou sprievodkyňou je nevládnosť.

My teda, aby sme ideálnym cieľom našim slúžiť mohli s tým väčším úspechom, potrebujeme vo vzdelanosti, majetnosti, v spôsobilosti zarábania silný ľud, ktorý znášať môže tie obete, aké sociálne a kultúrne potrebnosti od neho vyžadujú. (Pravda! Tak je!)

Po vojne krajinu znovu treba utvoriť a organizovať. V tomto štát so všetkým právom rátať môže na katolíkov.

5,900.000 zarábajúcich mužských krajiny, dľa vierovyznania delí sa nasledovne:

2,280.000 je katolíkov, teda 48,1%, gréckych katolíkov je 10,9%, kalvínov 14,9%, evanjelikov 7,3%, gréckych východných 13,6%, unitárov 0,4%, izraelitov 4,7%. Toto pomerné číslo aspoň malo by dosiahnuť každé vierovyznanie na všetkých dráhach zarábania. Nakoľko aj doktoré, v skupinách zamestnania viac inteligencie vyžadujúcich, s tým ale väčšie dôchodky a väčší vplyv, ako aj väčšie výhľady na majetnosť zabezpečujúcich, nedosiahne toto číslo, to pre patričné vierovyznanie znamená majetnostnú a kultúrnu inferioritu. A to isté znamená tiež, keď spomenuté pomerné číslo prevyšuje v tých skupinách zamestnania, ktoré spojené sú s ťažkou telesnou prácou, zabezpečujú malý dôchodok a sotva lichotia výhľadmi na majetnosť.

Pohliadnime teda, čo hovoria o nás úradné dáta. Zkúmajme najprv, väčšiu inteligenciu vyžadujúce a lukratívnejšie odvetvia zamestnania. Opakujem, že naše

pomerné číslo, ktoré by sme mali dosiahnuť a ktoré pri nižšieho radu povolaniach nebolo by nám slobodno prekročiť, je 48,1%.

Dľa úradných dát:

Z 26.498 priemyselných úradníkov, 9828 (37,1%) je katolíkov, menej teda, ako by malo byť, o 11%. Oproti tomu, aby som len na jednu nesprávnosť poukázal, v tomto odvetví zamestnania percent židovstva činí 46,7%, teda o 42% viacej, ako by malo byť, bo pomerné číslo židov je 4,7%.

Samostatných v obchode a priemysle je 98.150, z týchto je katolíkov 23.334 (23,8%). Teda menej o 25%, kým na príklad židovstva v tomto obore zamestnania je 61%, viac, ako by mu prislúchalo, o 56%.

Úradníkov v obchode a úverkových ústavoch je 37.312, z týchto je katolíkov 10.606, menej, ako by malo byť, o 20%, oproti tomu židov je 54,9%, teda viac, ako by malo byť, o 50%.

Pravotárov v krajine je 6743, z týchto je katolíkov 1795 (26,6%), menej, ako by malo byť, o 22%, oproti tomu židovských pravotárov je 3049 (45,3%), teda viac, ako by malo byť, o 41%.

Lekárov je v krajine 5514, z týchto je katolíkov 1417 (25,7%), menej, ako by malo byť, o 23%, oproti tomu židovských lekárov je 2696 (48,8%), viacej, ako by malo byť, o 44%.

Zverolekárov je 1285, z týchto je katolíkov 491 (38%), menej o 10%, židovských zverolekárov je 514 (40%), viacej o 35%.

Súkromných meričov, inžinierov je 1353, z týchto je katolíkov 544 (40,2%), menej o 8%, židovských meričov 500 (30,7%), viacej, ako by malo byť, o 33%.

Velkostatkárov je 1739, z týchto je katolíkov 711 (49,4%), viac o 11,3%, čo pochádza z cirkevných majetkov; židovských veľkostatkárov je 20,6%, viacej ako iných o 16%.

Stredných statkárov je 16.254, z týchto je katolíkov 6516 (40,1%), menej o 8%, židovských stredných statkárov je 7%, viacej, ako by malo byť, o 6%.

Prenajímateľov, árendášov vyše 100 holdov je 4863, z týchto je katolíkov 1451 (29,8%), menej, ako by malo byť, o 19%, židovských arendášov je 49,5%, viacej, ako by malo byť, o 44%.

Ctené valné shromaždenie! Tieto čísla bez ďalšieho vysvetľovania dokazujú pravdivosť mojho tvrdenia, že katolíctvo v oboroch zamestnania väčšiu inteligenciu vyžadujúcich, spolu ale aj väčšiu majetnosť zabezpečujúcich, upáda do ťažkej inferiority, čo za následok má naše chudobnenie a umenšovanie vplyvu a našej moci.

O tom istom sa presvedčime, keď zkúmajeme tie odvetvia zamestnania, ktoré ťažkú, podriadenú prácu alebo inteligenciu, prácu, vlohy síce vyžadujú, na majetnosť ale neposkytujú žiadnych výhľadov.

Zbrannej moci 57,1% je katolíkov, viac ako iných o 9%.

Medzi štátnymi úradníkmi 62,5% je katolíkov, viacej ako iných o 14,4%.

Na stráži v tyrolských Alpách.

Sudcov a kráľovských fískálov je 53·5% katolíkov, viacej ako iných o 5·5%.

Professorov stredných škôl 55·7% je katolíkov, viacej ako iných o 7·6%.

Samostatných priemyselníkov 53·4% je katolíkov, viacej ako iných o 5·3%.

Priemyselných pomocníkov (robotníkov) 63·8% je katolíkov, viacej ako iných o 15·7%.

Hospodárskej čelade a robotníctva 54·5% je katolíkov, viacej ako iných o 6·5%.

Domovej čelade 58·4% je katolíckeho náboženstva, viacej ako iných o 9·3%.

Tieto udaje tiež to isté dokazujú, lež v inom smere, ako prvšie. Z toho ale, ačpráve so zarmúteným srdcom, len o tom sa presvedčujeme, že pofažne zastávania väčšieho vplyvu a väčšieho dôchodku tak diplomačného, ako lukratívneho slobodného zamestnania, ďaleko-ďaleko sa nachodíme od toho pomerného čísla, ktoré by nám prislúchalo a ktoré dosiahnuť zaviazaní sme tak vo vlastnom, ako aj v záujme štátu, oproti ale pomerné číslo toto prevyšujeme tam, kde výhľady sú len na naj-

fažšiu prácu, nie ale na možnosť hmotného sveladenia, čo zarovnak označuje len našu chudobu a zaostalosť.

Mnoho neupotrebenej energie ročíte úhorom leží vo vrstvách katolíckeho ľudu. Duchovní, učítelia a katolícke organizácie rodičov nech privedú k tomu, aby svoje, vlohami obdarované deti do škôl posielali. Úhladnej obličaje, čistej krve, z mravného vzduchu pochádzajúce dedinské deti, nech čo možno v najväčšom počte vyučia a venujú sa stavu obchodníkov, priemyselníkov, úradníkov, pravotárov, lekárov, meričov. Nebojme sa toho, že ich je i tak mnoho. Nech v tomto ohľade nastane konkurencia a nech zvíťazí, čo je lepšie.

Zvlášte Katolícku Ľudovú Jednotu očakáva tá úloha, aby túto úlohu na povrsí udržala a k rozriešeniu privedla. S 3000 jej miestnymi správcami, s 20—30 tisíc jej vodcami skupenín, s na desattisíc jej rečníkmi najviacej spôsobu má k tomu, aby katolíctvo poučila a povzbudila ku zaujatiu lukratívnejších a vyššej inteligencie stavov. (Hlučné éljen!)

Michal K. *Török*, redaktor katolíckeho denníka «Alkotmányu», v jeho velavýznamnej reči medzi iným povedal:

Ten ľud, ktorému dali právo, aby za svoju vlast zomrel, i to právo bude si vedet zadovážiť, aby za svoju vlast žít mohol. (Zdľhavý potlesk.) Tejto pravde alebo porozumie terajšia inteligencia alebo celkom ztratí cestu, ktorá ju vedie ku vzdelávaniu a spravovaniu ľudu. Ani na okamženie nechcem tvrdiť, že nepotrebujeme inteligenciu. Inteligencia nám je potrebná, lež len taká, čo nechodí po cudzích cestách, neni bojazlivá, lež odhodlaná rozhodne pracovať na kresťanskej reorganizácii Uhorska.

Julius *Csöngedy*, dekan-farár dunaadoňský, ako posledný rečník prednášku držal o tom: «Čo očakávajú vodcovia obcí od Katolíckej Ľudovej Jednoty?» V prednáške, všestranne hlbokou pozornosťou sledovanej, dokázal, že vodcovia obcí v každom ohľade, zvlášte ale v obore poľného hospodárstva veľmi mnoho očakávajú od Katolíckej Ľudovej Jednoty. Poľné hospodárstvo Uhorska nachodí sa vo veľmi smutnom stave. S koncom reči predostrel návrh, aby Katolícka Ľudová Jednota v záujme malých hospodárov zaviedla pohyb ku prevádzaniu praktičnej, malým hospodárom osožnej a od terajšej zcela odchýlnej hospodárskej politiky.

Mikuláš *Zboray*, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany a podpredseda Katolíckej Ľudovej Jednoty, valné shromaždenie zakľúčil rečou, v ktorej povedal:

Katolícku Ľudovú Jednotu prvej bolo treba utvoriť, inteligencia, v záujme svojej budúcnosti, už dávno sa mala k nám pripojiť a účasť brať v riadení verejného života. (Hlučné éljen!)

Po vojne nastanú nové tvorby. Pre tieto už potrebné bude jestvovanie Katolíckej Ľudovej Jednoty a preto vyzkúsených, myslíacich ľudí treba utvoriť, viesť a oči im otvoriť, aby videli, slyšali a učili sa zo svetovej vojny. Nech myslia na svoje deti, budúce to po-

kolenie a nech usilujú sa pre celú budúcnosť opevniť základy vlasti. Na tomto pracuje Katolícka ľudová Jednota.

Štatistika tiež o tom svedčí, že treba dačo robiť! Nesmiem bez spomienky nechať a zástavu žalosti, sústrasti, úcty, boľasti a uznalivosti skloňujem pred tými, čo z našich radov zomreli, rany dostali a na frontoch trpia. Myslime na nich, vzlet našich myšlienok ako ľúče lesku nech spúšťajú sa na našich drahých a od dobrotivého Boha vyprosme pre nich tú milosť, aby sa zdraví domov vrátiť mohli.

Usilujme sa vyplniť našu povinnosť a po zakončení tejto svetovej vojny my katolíci Uhorska pozor budeme dávať na to, aby za tie mnohé útrapy, za to veľké hrdinstvo, ktoré naši drahí na bojištách pretrpeli a vyvinuli i budúce pokolenia vyplnili svoju povinnosť; my, čo sme doma ostali, na to máme pozor dávať, aby nie nadarmo vyliatej bolo toľko hrdinskej krvi, lež aby v Uhorsku na večné veky upevnené a zabezpečené bolo katolíctvo. (Oduševnené éľjen a hlučný potlesk.)

Po odspievaní nacionálnej hymny, početné obecenstvo v oduševnenej nálade o 6. hodine večer opustilo miestnosť valného shromaždenia.

Nový rok Krestanskej ľudovej Strany.

Z príležitosti nového roka Krestanská ľudová Strana vzdialeného svojho predsedu pozdravila nasledovným telegramom:

Milostivý Pane a Predseda náš!

Jestli dakedy, zaiste prítomne, keď za hranicami drahej vlasti našej bojovať musíme, lež keď aj v živote našej vnútornej politiky chýba historickými dobami a veľkými nacionálnymi cieľami žiadaná jednota, pospiechame pozdraviť Ťa z príležitosti nového roka, aby sme výrazu dali tej úcte, veľavážnosti a nezkladnej oddanosti, akou všetci chováme sa ku Tebe. Dobrotivý Boh nech Ti dá sily, zdravia, neúnávnej právečnosti, aby i medzi týmito krušnými okolnosťami oduševnene viedol si svoju stranu, ktorá po všetky časy ochotne nasledovať Ťa bude.

V mene všetkých členov našej strany:

Ján Molnár, podpredseda.

Gróf Aladár Zichy na toto pozdravenie odpovedal nasledujúcim telegramom:

Ctení Priatelia moji!

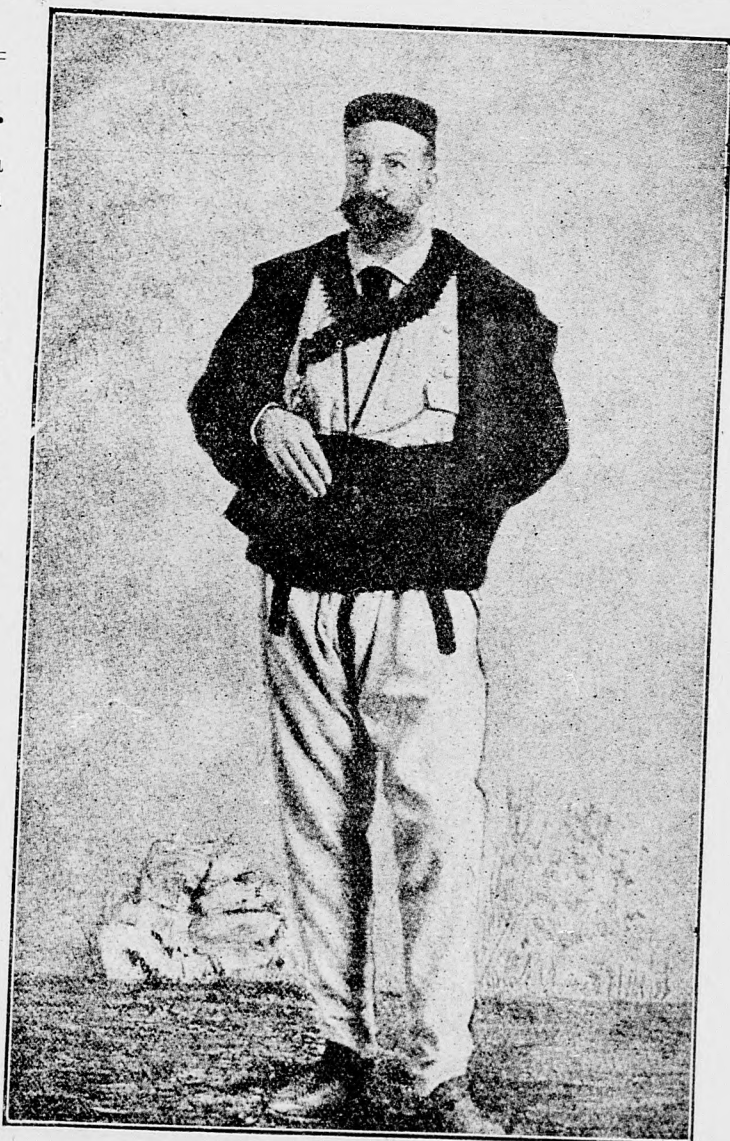
Najvrejšou radosťou a povďačnosťou prijal som novoročné blahoželanie Vaše, ktorým ste ma poctiť ráčili. Buďte prosím presvedčení, že láska a oddanosť ku Vám, v mojom srdci tiež není menšia a že s božskou pomocou napnem všetky svoje sily, aby vznešené zásady a snahy naše uskutočnené boly. I ja prosím Pána, aby tento nový rok i pre Vás bol šťastlivým a blahonosným pre utrápenú vlasť našu.

Aladár Zichy, predseda strany.

Rozhľad o válečných udalostach minulého týždňa.

Taliani už od sedem mesiacov darmo sa namáhajú na všetkých odsekoch nášeho frontu. Utratili vyše 600 tisíc ľudí a z územia našej monarchie nezaujali ani na piad zeme, bo všetky ich útoky zmarily sa na hrdinstve našich čiat.

Ruský generál Ivanov v Štedry večer napadol naše posície vo východnej Haliči a na hranici Bukoviny a Bessarábie. Útoky ruskej presily zlomily sa na hrdinstve našich čiat. Z Černovic 29. decembra píšu o tomto nasledovne: Na bessarábskom fronte od Štedrého večera sú neslýchane prudké boje. Rusi na fronte 5 kilometrov koncentrovali vyše 200 kanónov a tri divízie pechoty. Boje včera večer došliahly vrchola. Bubnová palba 27. decembra od polnoci trvala do 1. hodiny popoludnia nasledujúceho dňa. Medzi tým nepriateľské kolonny 14krát sa hnaly na útok. V prvom rade našich drôtových prekážok ostalo na stá ruských mrtvol. Zvlášte ťažkú ztratu utrpel odesský pluk, počet jeho mrtvol a ranených činí vyše 1000. Od Bojany na zá-

Bulharský kráľ v macedónskom obleku.

Macedónski bojovníci.

pad na jednom mieste naše kanóny trafi'y do plna a v pravom smysle slova pochovaly dve nepriateľské stotiny. Naša pechota konala divy. Dľa výpovede zajatcov viac ruských dôstojníkov vysokého rangu padlo, medzi nimi jeden plukovník. Zbytky jeho pluku urobili 4 útoky, aby svojho veliteľa zachránili. Počas bitky nad bojišťom lietali naši a nepriateľskí letúni a medzi tým jedon náš biplan zdarne bojoval s dvoma ruskými lietadlami. Mnoho ruských nábojov padlo na rumunské územie. Večer boj oslabil, ale kanónová palba kde-tu trvala ďalej.

V *Anglicku* po utrpení hrozných porážok stroja sa najbližšie uviesť všeobecnú vojopovinnosť, aby na jar do boja postavil mohli jeden million vojakov.

Francúzi na západnom fronte vo Flandrii a na hranici Elzasu utrpeli viacej porážok.

Srbského vojska dľa najnovších správ ostalo dovedna len 40 tisíc chlapov, bez delostrelectva a zbrane. Čiastočne nachodí sa v Albánii, čiastočne odvážajú ho do Talianska.

Černohorci vždy ďalej cúvajú pred hrdinskými čatami generála Kóvessa.

Grécko vzdor najsurovejších nápadov zo stránky Anglicka a Francúzska je a ostane neutrálne.

**Krestania katolíci, organizujte Kato-
lickú Ludovú Jednotu!**

Udalosti svetovej vojny.

Uhorských a rakúskych armád operácie na Balkáne.

O operáciach uhorských a rakúskych armád na Balkáne hlavný výlečný stán uhorsko-rakúsky najnovšie podáva nasledovné úradné zprávy:

28. decembra. Černohorci prenasledovaní našimi čatami, z Godijeva cúvli do Bioči. V blízkosti Kovrena naše čaty vykopalý tri černohorské kanóny, najmodernejšej sústavy.

29. decembra. Položenie sa nezmenilo. Zvláštnej udalosti sa nestalo.

30. decembra. Zvláštnej udalosti sa nestalo.

31. decembra. Pri Ipeku zas našli štyri kanóny, ktoré tam Srbi zakopali.

Operácie nemeckých armád na Balkáne.

O operáciach nemeckých armád na Balkáne hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

28. decembra. Na balkánskom bojišti položenie je nezmenené.

29. dec. Na balkánskom bojišti neni nič nového.

30. decembra. Položenie je nezmenené.

31. decembra. Neudalo sa nič zvláštneho.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

28. decembra. Na tyrolskom južnom a juhovýchodnom fronte delostrelecký boj trvá ďalej.

29. decembra. Na južnom a juhovýchodnom tyrolskom fronte živšia činnosť Talianov trvala i včera. Na odseku Sugana na Monte Carbonile (od Barca na juhovýchod) odrazili sme jeden nepriateľský útok; taktiež sa zmarily nepriateľove nočné podujatia na okolí Col di Lana. Na prímorskom fronte na viac miestach boly kanónové boje, boje s ručnými granátmi a mínami.

Švédsky plukovník o Talianoch.

Stockholm, 30. decembra. Plukovník Ackermann, ktorý navštívil posície rakúsko-uhorských vojsk v Tyrolsku, v Korutánsku a na Isonze, o svojich zkusenostach na juhozápadnom bojišti píše: V kruhu obyvateľstva Tyrolska a Korutánska panuje taká nálada a duch, o ktorých si cudzinec len ťažko môže pochop utvoriť. Na fronte Isonza Taliani nikde nepostúpili napred. Teraz už minul čas tomu, aby mohli vydobit nejaký zdar. Dobrá nálada a dôvera rakúsko-uhorských vojsk je rovno neopísateľná. Najsíkovnejším a najenergickejším spôsobom opevňujú svoje posície, spôsobom obdivuhodným sa prispôsobujú prírode a jednoducho obrovská je vytrvalosť, ktorú nielen v streleckých zákopách, lež i za frontom okolo zaopatrovania bojujúceho vojska zkusit možno.

30. decembra. Na tyrolskom fronte pokusy nepriateľských útokov pri Porbelene a Monte Carbonile zma-
rené boli v našej palbe. V úbočiach, od priesmyku
Tonale severne ležiacich, Taliani pokúsili sa s neuží-
vaním genfskej zástavy vybudovať ich drótené prekážky,
preto sme na nich strielali. Na doberdovskej planine
boly boje s hádzaním mín, ktoré až do noci sa pre-
ťahaly.

31 decembra. Talianske ťažké delostrelectvo znovu
pálilo na obce Malborgheth a Wolfsbach. V noci pred
novým rokom tuho bombardovali Col di Lana. Polo-
ženie je nezmenené.

Vojna proti Rusom.

O udalostach bojišta proti Rusom, hlavný válečný
uhorsko-rakúsky stán vydal nasledovné úradné zprávy:

28. decembra. Na bessarábskom fronte a pozdĺž
Dnjestra od Zalesšykov na severovýchod včera krvave
sme odrazili opätovné útoky veľkých ruských síl.

Nepriateľ zvlášte napínal svoje sily proti časti
frontu medzi Pruthom a pásmom lesov od Toporoviec
na sever.

Po delostreleckej príprave, ktorá trvala celé pred-
poludnie a ktorá sa miestami stupňovala v bubnovú
palbu kanónov ťažkého delostrelectva, v prvých popolud-
ňajších hodinách stalo sa päť útokov pechoty, *ktoré
sme odrazili.* Jedon ku týmto sa pripojujúci hromadný
útok, ktorý sa stal v 15—16 hustých radoch, v palbe
nášho delostrelectva *s najťažšou ztratom nepriateľa sa
rozpadol.* Ten istý osud stihol aj útoky nepriateľa uro-
bené proti nám od Dnjestra na sever.

Naša ztrata je nepatrná.

V noci bolo ticho.

Odrazené ruské útoky.

Viedeň, 29. decembra. Po dlhšej tichosti na ruskom
bojišti 27. decembra zase sa začala živá válečná čin-
nosť. V posledné dni už prišli chýry, že pozdĺž buko-
vinskej hranice nepriateľ sa hýbe, ale tieto pohyby
neboli väčšieho rozmeru. V pondelok potom viac sil-
ných ruských oddelení od Toporoviec na sever začalo
offensivu. Toporovce ležia na 5 kilometrov severne od
Baranče pozdĺž bessarabskej hranice a na 15 kilometrov
severovýchodne od Černovic. Pri Baranče naše čaty 24.
decembra vydobily skvelý zdar, nakoľko nočným úto-
kom prekvapily nepriateľské oddelenia, ktoré sa pred
našou pozíciou zakopaly. Naše čaty odohnaly nepriateľa
a ukoristily 2 strojové pušky.

Rusi neslýchane napínali svoju silu, aby od Topo-
roviec na sever dostali do svojej moci územie, ktoré
je medzi riekou Pruthom a pásmom lesov.

Nepriateľské delostrelectvo prudkou palbou začalo
útok a na tento odsek spustilo dážď gúl. Po tejto
príprave ruská pechota opätovne útočila na naše čaty,
ale marne, lebo po každý raz bola odrazená. Potom
Rusi začali robiť hromadné útoky a v 15—16 hustých

radoch napádali náš front. Naše delostrelectvo zástupy
nepriateľa natoľko zaplavilo svojimi nábojmi, že silný
útok už v kanónovej palbe sa rozpadol a nepriateľ
utrpel veľmi veľkú ztratu. Po ťažkej porážke nepriateľ
prestal útočiť.

Rusi po dlhšej prestávke aj pozdĺž Dnjestra po-
kúsili sa útočiť. Ale ich útok od Zalesšykov na severo-
východ práve tak sme odrazili, ako na bessarábsko-
bukovinskej hranici. Na okolí Čartorijska a od Kolkov
na 22 kilometrov juhovýchodne pri Bereštianoch,
ako aj od Čartorijska na 28 kilometrov južne prišlo
ku srážke predných stráž, v ktorej sme nepriateľa
odrazili.

29. decembra. Na bessarábskej hranici nepriateľ
zopakoval svoj silnou delostreleckou palbou uvedený
útok predošlému dňu podobným spôsobom. **Jeho útočivé
stĺpy všade** — miestami bezprostredne pred našimi
posíciami — **v palbe našich pušiek a kanónov sa
rozpadly.** Ztrata Rusov je veľká.

Od Burkanova na východ pred silnejšími ruskými
čatami niekoľko zabezpečujúcich oddelení odtiahli sme
bližšie ku našej hlavnej pozícii.

Vo Volhynii miestami bol konónový boj.

Černovice, 29. decembra. Na bessarábskom po-
hraničnom fronte po večeroch počul len slabú kano-
nádu. Rusi počas svojho posledného útoku utratili 15.000
ľudí. Pred drótoými prekážkami posícii rakúsko-uhor-

Macedónski mali hospodári tiahnu do vojny.

ských vojak ruské mŕtvolky ležia po výšku prekážok. Cez mesto previezli viac sto ruských zajatcov. Títo sa hneď poddali, akonáhle sa dostali do krížnej palby našich kanónov. V odrazení útokov vynikly zvlášte oddelenia so strojovými puškami. Delostrelectvo svojou istou palbou docielilo obdivuhodné výsledky. Tak sa zdá, že Rusi na tejto časti frontu majú mimoriadne mnoho munície. Utočiace ruské vojská pozostávaly z ruských zemobrancov a jazdeckých plukov.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach ruského bojišťa hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

28. decembra. Pozdĺž Bereziny, ako aj od Čartorijska na severozápad a pri Bereštianoch odrazili sme ruské výskumné oddelenia.

Nezdar vianočného útoku Rusov.

Berlin, 29. decembra. «Berliner Tageblatt» z Černovic s dátumom 26. decembra od svojho osobitého zpravodajcu dostal nasledovný telegram: Ako sa predvídať dalo, Rusi pokúsili sa o silný útok proti nášmu bukovinsko-bessarábskemu frontu. Nepriateľ k započatiu útoku zúmyselne vyvolil si Štedrý večer. Predchádzajúce útočivé pokusy, ktoré sa všetky s citeľnou ztrátou nepriateľa zmarili, boli len úvodom silného, vo vianočnú noc prevedeného útoku, ktorý sa rozprestieral na celý front. Bola mesačná noc. Rusi 24. decembra ráno o 9. hodine s prudkou delostreleckou palbou, ktorá popoludní do 4. hodiny trvala, uviedli útok. Potom Rusi s viac stĺpmi za palby strojových pušiek utočili na náš front. Vtedy sa započal náš protiútok, ktorý Rusov úplne odohnal. Večer okolo 9. hodiny, keď našim vojakom rozdávali práve vianočné dary, nepriateľ so zbraňou každého druhu opäť začal útočiť. Asi na 5 kilometrov dlhom fronte boj vlnil sa sem i tam. Ačkoľvek prvé nepriateľské rady naša kanónová palba preriedila, predsa vždy nové stĺpy tiahly napred. Tieto sa dostaly do vražednej palby našich strojových pušiek, ktoré ich opravdu zkosily. Onedlho zjavily sa prvé transporty zajatcov, medzi ktorými bolo mnoho Čerkesov. Títo hovorili, že na túto vianočnú noc vždy s hrúzou sa budú rozpomínať. Ráno okolo 6. hodiny útočivá chuť Rusov klesla. Rusi prestávku, ktorá nastala v boji, použili ku odprataniu svojich mnoho mŕtvých a ranených.

29. decembra. Pozdĺž morského pobrežia pri Ragga-seme, od Tockuma na severovýchod vytrhnutie jedného ruského oddelenia sa zmarilo. Od Pinska na juh prepadli sme jednu ruskú poľnú stráž a zničili sme ju.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach západného bojišťa proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

28. decembra. Palba jedného nepriateľského monitora v kúpeľoch Westende zabila troch obyvateľov, medzi nimi dve ženy.

Na fronte z času na čas vyvinul sa živý delostrelecký boj s ručnými granátmi a mínami.

Na Hirzsteine Francúzi dnes ráno vytrhli proti nám. Živú premávku vlakov soissonskeho nádražia naše delostrelectvo vzalo pod živú palbu. Francúzi nedávno nemocnicu v presprostrednej blízkosti nádražia, patrne na obranu nádražia, opatrili zástavami Červeného Kríža. Ponevác je nemocnica blízko nádražia, trafenie nemocnice není vytvorené.

29. decembra. Nepriateľské monitory opäť bombardovali Westende, z tejto príležitosti bez každého výsledku. Včera oznámené vytrhnutie na Hirzsteine už v našej palbe sa rozpadlo. Večer Francúzi dvakrát napadli nami zpätzaujate posície na Hartmannsweilerkopfe. Miestami vnikli do našich zákop. Po prvom útoku nepriateľa sme všade hneď zpät zahnali. Po druhom útoku boj, ktorý sa započal o jednotlivé časte zákop, ešte trvá. Vo válečných zajatcoch Francúzi dosiaľ utratili 5 dôstojníkov a vyše 200 mužov. Angličania včera utratili dve lietadlá. Jedno od Lenzu na severovýchod palba našich kanónov prinútila sletieť, druhé, veľké bojovné lietadlo, od Hamu na sever v povetrom boji sme sostrelili. Dňa 27. decembra ešte jedno anglické lietadlo zhorelo od Lille na západ.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom, Francúzom a Talianom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

Mezopotámsky front:

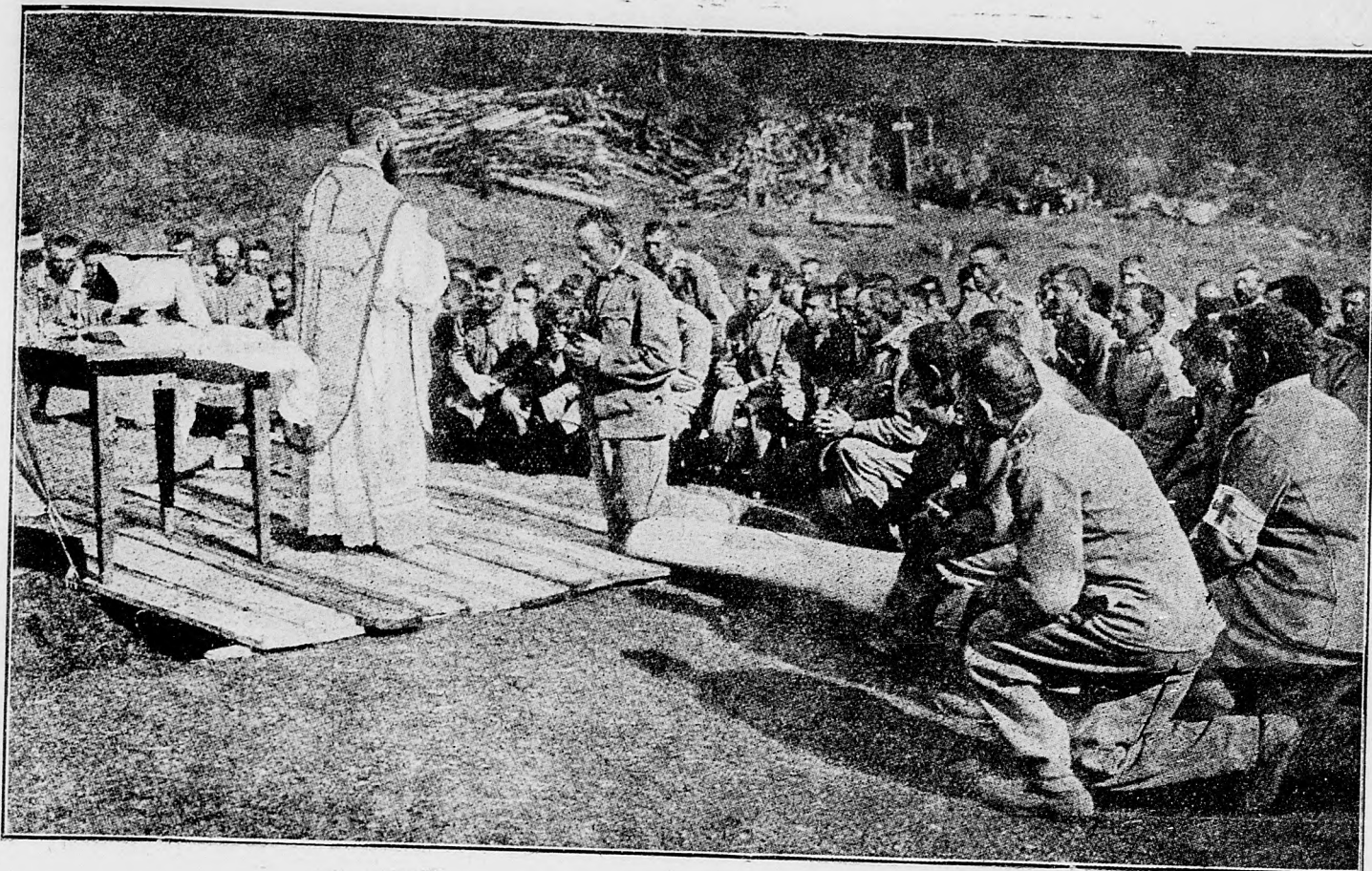
28. decembra: Jedno nepriateľské oddelenie s dvoma strojovými puškami a so značným počtom jazdecov, ktoré pod ochranou dvoch monitorov z Imam Aligarbi od Kut-el-Amari na východ, chcelo pospiechať na pomoc kut-el-amarskej skupine, sme zahnali zpät ku Imam Aligarbi.

Kaukazský front:

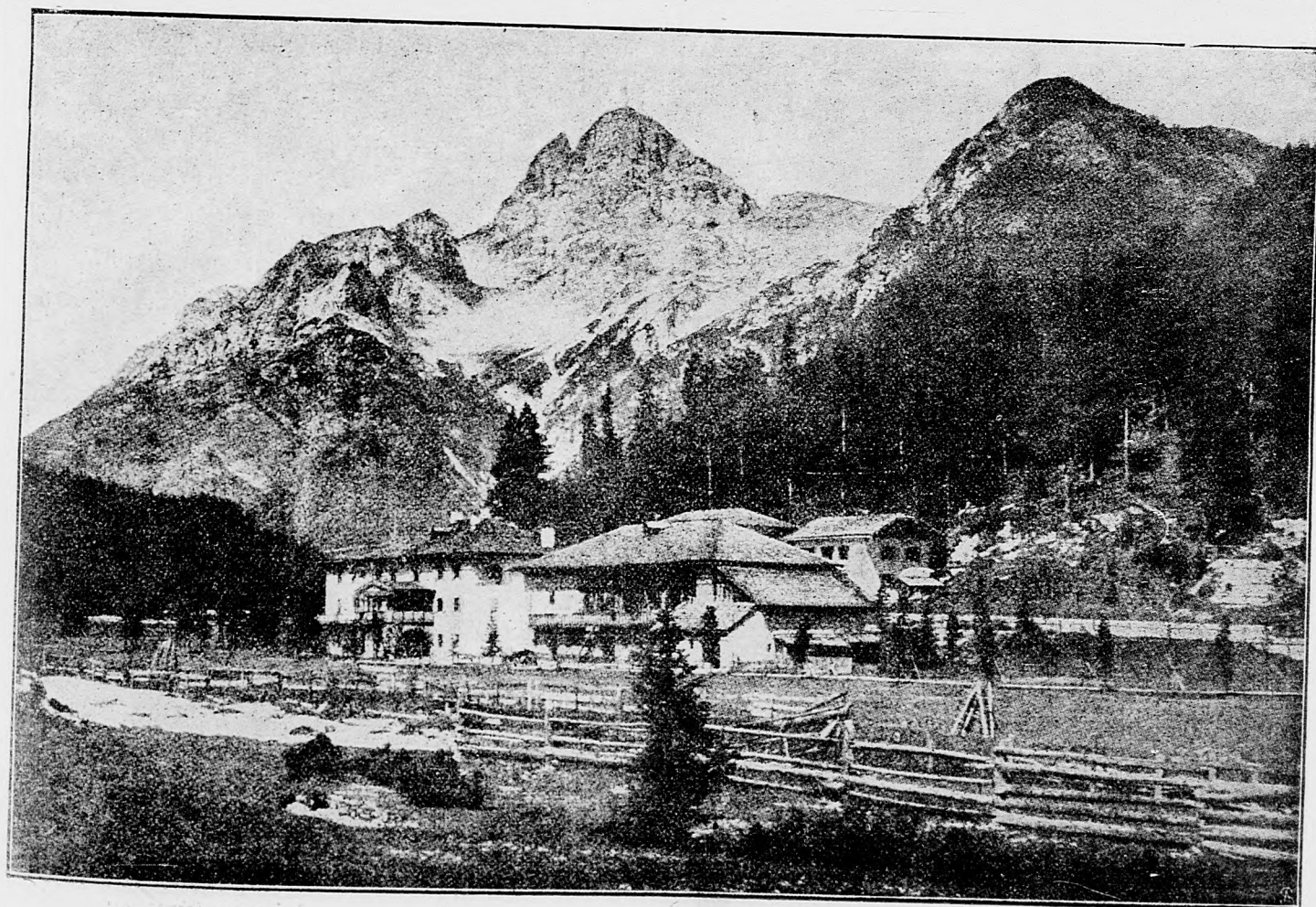
Niekoľko našich patrol silné nepriateľské patroly prinútilo zutekať.

Dardanellský front:

Dňa 25. t. m. jeden križiak vystrelil niekoľko granátov na posície, ktoré nepriateľ pri Anaforte a Ari Burnu vyprázdnil, potom odplával. Na odseku Sed il Bahru nepriateľ hodil početné bomby a z kanónov páľil na naše pravé krídlo, kdežto zo strojových pušiek neprestajne páľil na naše ľavé krídlo, na ktoré hádzal i bomby a torpedá. Naše delostrelectvo zničilo jednu časť nepriateľových streleckých zákop. Dňa 25. decembra nepriateľskí letúni bez výsledku a bez

Sväté Prijímanie na severnom bojišti.

Schludersbach na talianskom bojišti, kde prítomne vedú sa prudké boje.

zapríčinenia dajakej väčšej škody, 15 bomb hodili na okolie Galata-Kóí. Počet nepriateľských dopravných lodí, ktoré sa na brehoch Bujuk-Kemikli dostaly na zátoň, činí 4. Druhá loď pri Ari Burnu nabehla na zátoň. Z dvoch lodí odniesli sme každú upotrebitelnú vec.

Dardanellský front:

29. decembra: Palba nášho delostrelectva jedno z troch nepriateľských lietadiel, ktoré letely nad Ari Burnu, porúchala a lietadlo padlo do mora. Pri Sed il Bahre boj rozličnou zbraňou, bombami a poveternými torpedami trval ďalej. Jedna pancierová loď typu «Agamemnon» pod ochranou dvoch križiakov, 2 monitorov a 8 torpedových lodí za krátky čas s prestávkami bombardovala naše posície. Naše delostrelectvo odpovedalo a pancierovú loď, ako i jeden križiak trafilo. Dňa 27. decembra jeden monitor za ostrovom Merkeb 80 granátov vystrelil na anatolský breh morskej užiny. Naše batterie na anatolskom brehu morskej užiny vzaly pod palbu prístavy v Teke Burnu a Sed il Bahre, prekazily a pomýlily dovážanie nepriateľských vojsk. Jedon z našich námorníckych lietadiel minulej noci so zdarom hodil 4 bomby na jeden tábor. Inej udalosti sa nestalo.

Mezopotámsky front:

29. decembra: Pri Kut-el-Amare bitka s dlhšími prestávkami trvá ďalej. Pri zaujatí Šejk-Aidu od Angličanov ukoristili sme 450 konví petroleja a benzína.

Dardanellský front:

V noci z 27. na 28. decembra, ako aj 28. decembra palba nášho delostrelectva umlčala palbu jedného nepriateľského križiaka a jednej torpedovej lode, ktoré bez účinku páliły v smere Anaforty a Ari Burna a prinútila ich odtiahnuť. Pri Sed il Bahre v noci z 27. na 28. decembra a 28. decembra prudké hádzanie bomb a torped na naše pravé i ľavé krídlo. V centre delostrelecká palba. Popoludní za čas dva križiaky páliły na naše pravé krídlo v rozličnom smere. Na odpovedajúcu palbu nášho delostrelectva zastavily svoju palbu a odtiahly. Jeden náboj trafil jeden križiak. Predpoludním následkom palby nášho delostrelectva prinútili sme sletieť jeden biplan, ktorý cez Jeni Sahr a Kum-Kaleh preletel a vo výške Teke Burnu spadol do mora. Lietadlo odvliekli v smere Imbrosa. Naše anatolské pobrežné batterie s výsledkom strieľaly na prístavy v Teke Burnu, Sed il Bahre a na okolí. Dňa 27. decembra jeden náš hydroplan prekonal výskumnú cestu nad Lemnosom a Mavrom. S úspechom hodil bomby na sklady mudrosského prístavu a zapríčinil oheň.

Kaukazský front:

Krem srážok patrol niet čo oznámiť.
Na ostatných frontoch nič nového.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Gallipolské čaty v Egypte.

Berlin, 29. decembra. Amsterdamský dopisovateľ «Vossische Zeitung»-u z Londýna dozvedá sa, že jedna časť anglického vojska, ktoré odviezli z polostrova Gallipola, prišla do Alexandrie. Ostatné vojsko onedlho príde za nimi.

Nebezpečie Angličanov v Egypte.

Athény, 29. decembra. V západnej časti Egypta a od Sudanu povstávajú domorodí rozhorčene bojujú s anglickým koloniálnym vojskom. Povstanci sú dobre vystrojení a majú mnoho moderných kanónov, s ktorými Angličanom zapríčiňujú ťažké ztráty. Chýry o porážke Angličanov pri Dardanellách i napriek zprísnenej censúre prišly do Egypta a ich účinok javí sa vo vrení mohamedánskeho obyvateľstva.

Položenie na Gallipolskom polostrove.

Hága, 30. decembra. «Nieuwe Rotterdamsche Courant» oznamuje zo Sofie: Dľa tureckých zpráv dohodové vojsko na Gallipolskom polostrove nateraz počítuje už len 25.000 hláv. Rychlé vypratanie sa anglicko-francúzskych vojsk možno ďakovať hlavne zamiešaniam sa ťažkých batterií, ktoré Turci postavili do boja.

Vojna na mori.

Potopené parníky.

Londýn, 29. decembra. Dľa zprávy spoločnosti «Lloyds» 444túnový anglický parník «Morning» potopili. Kapitáňa a druhého kormidelníka lode zachránili. Dľa zprávy Reuterovej agencie švédsky parník «Nereis» 26. decembra potopili. Mužstvo zachránili.

Potopili sme francúzsku podmorskú loď.

Úradná zpráva veliteľstva flotty vydaná 30. decembra.

Dňa 29. t. m. rano jedna naša flotilla, pozostávajúca z päť torpedoborcov a križiaka «Helgoland», **zničila francúzsku podmorskú loď «Monge»**, dvoch dôstojníkov a 15 mužov zajala, potom v prístave Durazza jedon parník a jednu plachtovú loď kanónovou palbou potopila a viac suchozemných batterií umlčala.

Medzitým dva naše torpedoborce narazily na mínu, následkom čoho torpedoborec «Lika» utonul, torpedoborec «Triglav» ale bol ťažko porúchaný. Prevažnú časť dôstojníkov a mužstva zachránili. Torpedoborec «Triglav» odvliekli, ale o niekoľko hodín museli ho potopiť, pretože viac nepriateľských križiakov a torpedoborcov prevažnej sily ohrožovalo zpiatočnú cestu celej flotilly. Naša flotilla vrátila sa do prístavu, slúžiaceho jej za základ operácií.

Zpomedzi nepriateľských lodí bolo možno jasne poznať len anglické križiaky typu «Bristol» a «Falmouth» a francúzske torpedoborce typu «Beouclier».

Veliteľstvo flotty.

Krátke válečné chýry.

Od Turie po Vianoce.

Kopenhága, 28. dec. «Extrabladed» píše: Talianska offenzíva na Isonze dosiaľ nevedla k žiadnemu výsledku. Taliani majú výhodu, že boje nevedú sa v ich krajine. Hneď prešli cez slabo opevnenú hranicu, lebo hlavná ochranná čiara bola pri Isonze, ale za sedem mesiacov si len hlavy poprebíjali. Na turečnú nedeľu odkázal Salandra vojnu Rakúsko-Uhorsku. Teraz je už po Vianociach a Taliani ešte ani len Goricu nedobili. Obetovali teda na státisíce ľudí a milliony to stálo, aby od Turie po Vianoce mohli prísť.

Obrovská ztrata Angličanov pri Dardanellách.

Amsterdam, 28. decembra. O cúvnutí z polostrova Gallipoli londýnsky «Daily Mail» píše, že vláda konečne nahliadla neuveriteľnú blbosť tohto podujatia. Angličania pri Dardanellách do 9. novembra v dôstojníkoch a mužoch utratili 106.000 ľudí; následkom choroby 90.000 ľudí sa stalo bojaneschopnými alebo zomrelo. Dovedna teda utratili 200.000 ľudí bez toho, že by boli docielili úspechu. «Times» píše, že dardanellská expedícia stála neuveriteľne mnoho peňazí a výsledok nedocielila žiadny.

Rumunsko zostane neutrálne.

Milano, 28. decembra. «Corriere della Sera» prináša parížsku zprávu, že bývalý rumunský finančný minister Marghiloman vyhlásil, že Rumunsko naskrze nemá v úmysle vzdať sa neutrality.

Rotterdam, 31. decembra. Dľa zprávy novin «Times» zo Saloník konzulov Uhorska-Rakúska, Nemecka, Bulharska a Turecka na rozkaz francúzskeho generála Sarail-a v Salonikách chytili a s celým osobníctvom odvliekli na francúzsku loď.

Chlieb.

Cieľom zabezpečenia dostatočného stravovania krajinského obyvateľstva, vláda minulý týždeň vydala nariadenie, dľa ktorého:

Poriadky porobené budú v dvojakom smere: určené bude, že koľko má a smie jedna osoba denne zbožia, poľnohospodárskej múky spotrebovať, v mestách ale vydávané budú cedule, na ktoré bude možno zaopatriť si určené množstvo múky alebo chleba. Takéto poriadky sú do života uvedené aj v Rakúsku, aj v Nemecku. Poznamenať musíme ale, že pre jednu osobu určené množstvo otáznych potravín je u nás väčšie než u spomenutých našich susedov. Nariadenie uhorskej vlády vstúpi 10. januára do života.

V smysle tohoto nariadenia jedna osoba nesmie stroviť denne viac múky ako 240 grammov. Pre tých, ktorí ťažšiu telesnú prácu konajú, môže administratívna vrchnosť povoliť denne 300 grammov múky; gazdovia a členovia gazdovských rodín môžu spotre-

bovať denne 400 grammov múky. Sedem grammov chleba zodpovedá päť grammom múky. Kto má zásobu múky, ten musí spotrebu najprv z tejto zásoby zaokrývať. Na každú osobu ráta sa teda mesačne 7 klgr. a 20 dekagrammov múky, pre ťažšiu telesnú prácu konajúcich 9 klgr. a pre gazdovský ľud 12 klgr. múky padne mesačne na jednu osobu.

Cedulky na múku dostane len ten, kto nemá doma zásobu múky; tí, ktorí sa v hostincoch stravujú, dostanú cedulky na chlieb. Rodiny môžu si len toľkú zásobu múky zaopatriť, koľko je vyrátané od 10. januára do 16. augusta, teda rátajúc denne 240 grammov, do 16. augusta pripadne na jednu osobu 52 kg. a 28 dekagrammov múky. Čo bude mať vyše tejto zásoby, tú musí na vyzvanie administratívnej vrchnosti odovzdať, za čo dostane zaplatené. Zbožia môže každý toľko podržať, koľko zodpovedá predpísanému množstvu múky, odrátajúc mlynárov výmel, otruby a tú múku, ktorá sa vypráši. Kto sa proti tomuto nariadeniu previni, trestaný môže byť po dva mesiace siabajúcim väzením a peňažnou pokutou do 600 korún.

Bližšie ustanovenia patriť budú do účinkujúceho kruhu administratívnych vrchností. Tieto určia množstvo múky na varenie a na chlieb, tieto vrchnosti dajú povolenie pekárom ku pečeniu chleba.

Štvrtá bitka pri Isonze.

Rakúsko-uhorské zbrane aj vo štvrtej bitke pri Isonze vydobily skvelé víťazstvo. Taliani v tejto bitke, dľa hodnoverného odhadnutia, v mŕtvých a ranených utratili 70.000 ľudí. Naše čaty dnes stoja v tých istých pozíciách, ako na počiatku vojny s Talianskom.

Prvá bitka okolo Gorice trvala od 28. júna do 6. júla. Na 30-kilometrovom fronte medzi St-Florianom a Monfalcone viedol sa rozhorčený boj. Tretia talianska armáda, ktorú podporovalo i ťažké delostrelectvo iných armád, napadla náš neopevnený ešte front na Isonze. Tu proti nepriateľovi stála naša značne menšia válečná sila a tretej talianskej armáde predsa zapríčinila katastrofálnu porážku.

Druhá bitka okolo Gorice začala sa 28. júla a trvala 10 dní. Táto bitka bola o mnoho krutejšia, než prvá. Front tvoril asi 30-kilometrový priestor medzi Monte Sabotino a morom. V tejto bitke, ktorá sa tiež s ťažkou porážkou nepriateľa skončila, Taliani utratili 100.000 ľudí, práve toľko, ako v prvej bitke okolo Gorice.

Tretia bitka pri Gorici začala sa 18. októbra. V tejto bitke všetky útoky nepriateľa boly namerané proti západnej časti Isonza. Monte Sabotino tvoril oporný bod pravého, výšina Podgora oporný bod ľavého krídla. Bitka trvala do 3. novembra a našim zbraniam priniesla nové slávne víťazstvo. Taliani utratili 150.000 ľudí.

Po krátkej prestávke 9. novembra začala sa *štvrtá veľká bitka* pri Isonze. Ponevác prestávka trvala len za niekoľko dní, naše vojská vlastne od polovice októbra stály v nepretrženom boji s nepriateľom prevažnej

sily. Taliani tentokrát so všetkou k službe stojacou silou útočili proti dolnému Isonzu s tým odhodlaným úmyslom, aby vrch San Michele na severnom kraji doberdovskej planiny za cenu akýchkoľvek obetí dostali do svojej moci a prekliedali si cestu ku Triestu a Lublani (Leibach). Dňa 17. novembra bolo možno konštatovať, že útok Talianov slabne. Plánom grófa Cadornu bolo, že Goricu dobije do 1. decembra, vtedy taliansky snem zasadol. Zvlášte mnoho obetí stál Talianov pokus o prelomenie nášho frontu pri Oslaviji a Plave. Pri Oslaviji svedený boj bol najrozhorčenejší a najkrvavejší od počiatku nového útoku. Hlavná bitka začala sa 17. novembra a ačkoľvek nepriateľ vždy nové sily vysielal do boja, jeho pokus sa úplne zmaril.

Cieľom štvrtej bitky pri Isonze bolo zaujatie výšin pri Oslaviji, výšiny Podgory, vrchu San Michele, sanmartinského odseku, tolmeinského predmostia a severnej časte gorického predmostia. Boj zvlášte na okolí gorického predmostia a Oslavije bol najrozhorčenejší. Talianske útoky sa deň po deň opakovali. Nepriateľskej presile opätovne podarilo sa vniknúť do našich najprednejších zákop, ale Taliani po každý raz s krvavou porážkou boli prinútení zútekať odtiaľ. Dňa 21. novembra zúrila najprudšia bitka, vtedy Taliani proti Monte San Michele robili útok za útokom. Ponevác sa bitka pre Talianov nešťastne skončila, 30. novembra sila talianskej offenzívy badateľne klesla. Dňa 2. decembra nepriateľ svoje značne slabšie útoky obmedzil na územie od Gorice na západ a proti doberdovskej planine, teda na predošlý front. Dňa 7. decembra nepriateľ znova s veľkou silou útočil proti Monte San Michele, ale aj tento útok sa ztroskotal. Od tých čias na Prímorí významnejšej udalosti sa nestalo, bojovný hluk v posledné dni zamenila tichosť.

Len proti gorickému predmostiu stálo v boji sedem talianskych peších divízií. Celú dosavadnú ztratu Talianov možno odhadovať na vyše 600.000 hláv.

Zvláštny šrapnelový dážď.

Šrapnel dnes už ani z ďaleka nemá taký rešpekt, ako na začiatku vojny. Naši bakančosi už vedia zvyky šrapnelov a zakopáním sa obstojne vedia sa brániť proti nim. Zvlášte v dobre vystavených streleckých zákopách si vôbec nič nerobia zo šrapnelov a volajú ich nevinnými «špricami».

Lenže vojna nepozostáva zo samých streleckých zákop a počas napredovania bakančosi nemôžu niesť so sebou svoje proti šrapnelom bezpečné dekungy. (A veru by toto bolo ideálne vystrojenie!) V takýto čas sa potom šrapnelový dážď môžu vyzúriť a ako keďby chceli nahradit, čo zameškaly, neprestajne prichádzajú proti nám...

— Raz sa mi veľmi pamätným spôsobom zdalo, — hovorí jeden náš hrdina, — že cítim účinok gúl šrapnela. Vo švarmlinii sme napredovali cez jednu, na kopci rozprestierajúcu sa horu. Odrazu s mojím od-

dielom prídem na veľkú čistinu, na prostriedku ktorej privítal nás šrapnelový oheň. Spozorovali nás. Zpät utekať do dobrého bezpečného všetko zakrývajúceho lesa, toto by bolo bývalo najžiaducejšie, nuž ale nie toto bolo našou úlohou.

— Zakopať sa! — zavznel rozkaz. A chlapi s veľkou horlivosťou začali ryť zem.

Medzitým šrapnelový dážď pravda neprestával, ba sa ešte zväčšil granátovým dážďom a nejedno zastonanie bolo dôkazom toho, že nás Rusi za krátkych pár minút znamenite «pohľadali».

Ja zaliezol som ku mohutnému dubu, ktorý stál asi na dvadsať krokov pred švarmliniou a pritúliac sa k dubu s takou oddanosťou som ho objímal, aká oddanosť len tomu najkrajšiemu dievčatu patrí. Okolo mňa len tak padaly šrapnelové a granátové a zvlášte ošklivé brechanie «Gebirgsartillerie» veľmi mi natrhávalo nervy. Dvomi chlapmi jedného za druhým som poslal nazad so správou o našom ohrozovanom položení, obidvaja chlapi na ceste ranení klesli. Srdce mi nedopustilo robiť ďalšie pokusy, preto sme sa poddali svojmu osudu a to tým viac, lebo si za polhodiny moji chlapi také jamy vykopali, ktoré ich pred šrapnelovým dážďom ako-tak chránili.

Ja vo veľkom zrieknutí sa za dlhý čas vyhol som nebezpečeniu, ale odrazu strom nadomnou strašne zapraštil a na telo sťa ťažké kvapky dážďu padajú mi gule.

Precitnuc z veľkého ľaku, cítim, že žijem — ba že mi celkom nič neni.

Čo sa stalo?

Cez mohutnú korunu veľkého stromu, pod ktorým som bol učupený, preletel šrapnel alebo granát, zlomil so pár halúz a gule, ktoré na mňa padaly, boly vlastne žalud.

Mašica na plemeno.

Čo sa týka podoby tela, jestli chováme mangulice, na plemeno vyberme vždy takú mašicu, ktorá má dost široké čelo, krátky a rovný nos, jemný pohľad, čierny rypák, ktorým ryje, uši nech jej visia trochu napred a bachor nech má objemný. Toto sú príznaky toho, že prasce od takejto mašice snadno sa budú tučiť. Ošípaná, ktorá nemá tieto vlastnosti tela, ani jedna netučnie dobre. Dobrá mašica má byť dlhá, chrbát má mať rovný a najviac ak pri chvoste smie byť trochu nachýlený. Veľký pôlt slaniny môže byť len z takejto ošípanej. Široký chrbát, okrúhly zadok sú pri mašici veľmi vzácne vlastnosti. Driek mašice nech sa ťahá hodne dolu medzi nohy tak, aby následkom toho, čo je ináč aj dost vysoká, zdala sa byť takou, ako keďby mala krátke nohy.

Zvlášte potrebné je, aby nohy mašice boly silné, hore na šunke aby boly dobre mäsité a aby maly krátke paprčky. Ošípaná, ktorá má slabé nohy, nevyvládze chodiť na pašu, ale taká ošípaná ani netlstne, lebo slabé nohy neni sú vstave udržať vytučené telo.

Mangulica svoju zimnú hojnú srst v lete zamení na drobnú a riedku. Táto zimná srst je vtedy dobrá, keď nepozostáva z jednotlivých, osebe stojacích rovných srstí, lež keď je kučeravá. Rovná srst poukazuje na to, že sa patričná ošípaná slabó dá vytučiť. Taká mašica, ktorá nemá aspoň 12 cecíkov, není súca za plemenicu. Vela cecíkov poukazuje na plodnosť mašice.

Mangulice sú štvorakej barvy. Najvzácnejšie sú tie, ktoré majú pobelavú srst, ale sú dobré aj mangulice s čiernou srstou, ba aj tie čierne mangulice, ktoré na bruchu majú pobelavú srst.

Veľmi je potrebné, aby mašica bola zdravá, lebo za tých 3—4—5 rokov, kým ju upotrebíme za plemenicu, 6—8—10 ráz sa oprasí.

Dobrá mašica je vlastne alebo prasná, alebo pridája. A toto vstave je vydržať len taká mašica, ktorá má zdravé telo. Ale aj na pašu chodiaca mašica tiež musí byť zdravá, lebo veď sa mnoho musí unúvať zatiaľ, kým si svoju živnosť vyhľadá. Mašica, ktorá chodí na pašu, veľmi je vystavená aj nepohodám počasia a mašice aj pre toto majú mať zdravé, silné telo. Konečne aj to je pravda, že zdravé prasce len od zdravých mašíc môžeme očakávať.

Aj rozličným sviňským chorobám len tak môžu vyhnúť ošípané, keď majú úplne zdravé telo. Slabá chorľavá ošípaná skôr ochorie a ťažšie sa vyľieči z choroby. Ponevác dobre vyvinuté, zdravé prasce vyľahnúť, dobre ich mliekom zaopatruvať a pozdejšie vytučiť sa vstave je len taká mašica, ktorá dobre žerie, preto chuť k žrádlu je tiež veľmi vzácnou vlastnosťou mašice. Medzi ošípanými sú také, ktoré hodne zožerú a predsa to na nich nevidieť, zostanú vždy chudé kdežto naproti týmto najdeme také ošípané, ktoré aj od slabšej potravy sú vždy v dobrom tele a jestli nepridávajú, alebo sú nie prasnú, hneď začnú tlstnúť.

Žiaducné je, aby z tých vždy chudých ošípaných bolo čo najmenej, ponevác tieto nezúžitkujú potravu a takto nemôžu sa stať ani dobrými krmníkmi, ani dobrými plemeniciami, teda nedonášajú žiadnučný osoh. Na plemeno takéto mašice nenechávajme nikdy.

Kde možno chovať hydinu?

S dochovávaním sliepok môžeme sa síce zaoberať na každom mieste, aj na tesnejšom priestore, ale je predsa len lepšie priestranné, slobodné, ienisté, trávou zarastané a také miesto, na ktorom sú kriky.

Morky potrebujú veľkú, priestrannú pastvinu, kde si zvlášte mladé, vyvinujúce sa morky najdú im veľmi potrebný hmyz. Morky a perličky (gyöngy-tyúk) daria sa zvlášte na krajoch lesov, na čistínach v hore a v blízkosti rúbanísk.

Vodná hydina darí sa len na takom mieste, kde je hodne trávy a je aj voda na blízku. Kačice daria sa najlepšie v blízkosti močarísk a jazierok. Tekúce vody sú pre hydinu nie užitočné.

Zdarného dochovávanía hydiny sú dobré chlievec.

Že z čoho má byť chlievec pre hydinu, na tom nezáleží mnoho, hlavné je, aby chlievec v zime bol teplý a v lete aby chránil zvieratká pred horúčostou.

Veľkosť chlievca má byť taká, aby si chlievec hydina teplotou svojho tela mohla udržať teplý. Najlepšie je chlievec jednou plátenou záclonou rozdeliť na dvoje: na jednu menšiu spalňu, do ktorej povkladáme žrdky na sedenie a hniezda na nesenie vajec a na taký väčší priestor, v ktorom sa sliepky cez deň zdržujú. Na 6—8 kusov hydiny treba rátať priestor obsahujúci jeden kvadrátny meter.

Chlievec pre hydinu frontom (dvere, oblok) nech je obrátený na juh, alebo na juho-východ, lebo takto takmer vždy budú môcť vnikáť doňho slnečné lúče. V tmavom, vlhkom, predslnečnými lúčami zavretom chlievci vždy ľahšie sa chovajú červíci, ktorí ssajú krv hydiny a bakteria, ktoré zapríčiňujú nákazlivé nemoce drúbeže.

O prevetrevanie chlievcov sa tiež máme starať; týmto cieľom najlepšie je na prostriedku krovu chlievca spraviť malý komínok.

Chlievce stavajme vždy na suchom, vyvýšenejšom mieste. Jestli takéto priestor na dvore nemáme, tak ho spravme umele násypom.

Jedna z najhlavnejších požiadaviek chovu hydiny je čistota. Chlievce nech sú teda čisté, tak aj hydina v nich bude čistá a zdravá. Spodok chlievca zhotovuje sa z dobre ubitej zeme, na ktorú pre sliepky a morky nasypeme piesok, pre husy a kačice však postielajme slamu alebo listie zo stromov. Stelivo občas treba zamieňať. Zariadenie v chlievci (žrde na sedenie, doska na zachytávanie hnoja, koterce atď.) nech je tak umiestnené, žeby sme ho bárstedy ľahko mohli vyňať a očistiť.

Ku chlievcu na drevené stlpy pristavme malé podstrešie, pod ktorým sa hydina zdržuje a hrabe, keď je nepriaznivé počasie.

Pri koľkých sliepkach dostačí jeden kohút?

V menšom gazdovstve, kde je len päť alebo šesť sliepok a vajcia na podsádzanie ľahko možno zaopatriť, tam je kohút celkom zbytočný. Kohút pri nesení vajec má len prostrednú úlohu, len natoľko totižto, nakoľko sliepky vodí po dvore, čím pobáda ich ku pohybovaniu sa a ku usilovnejšiemu hľadaniu si potravu. Sliepky bez kohúta nikdy nie sú také usilovné vo vyhľadávaní svojej živnosti, ako keď ich kohút povzbudzuje ku tomu. Pri tom kohút viac-menej je aj ochrancom sliepok. Že koľko sliepok je vstave zúrodniť jeden kohút, to závisí od zdravotného stavu, fajty a potravy kohúta. Kohút s ohnivejšou krvou, pochodiaci z lepšej fajty, ktorý je dobre držaný, dostačí aj pre 15—20 sliepok; pri ťažších, lenivších kohútoch však radnejšie je už pre 10—12 sliepok držať jedného kohúta.

O nose.

Najvýznamnejšou čiastkou ľudského tela je nos. Aj tá najkrajšia tvár utratí na svojej pôvabnosti, jestli nos ku pr. zapustne. Jednou z najhlavnejších podmienok krásy je nos, ktorý mnohokrát dáva patričnej osobe istý zvláštny charakter. Niet sa teda čo diviť na tom, že za starodávnych časov dľa nosa posudzovali charakter patričného človeka. Takého človeka, ktorý mal orličí nos, držali za smelého, kdežto toho, koho Boh obdaril ploskatým, kratším nosom, držali za zbabeleca. Kto mal nos celkom krátky, malý, ten bol dľa nich človekom smyselným a kto mal tenký nos, toho považovali za človeka nežného. Pravda je, že toto takto nestojí, lebo aj človek s kratším, ploskatým nosom môže byť smelým a človek s nosom orličím veru tiež môže byť bojkom ako zajac.

Nos má dve úlohy. Jedna z nich je to, že povetrie odvádza do priedušnice, odkiaľ sa ono dostane do pľúc.

Nos je taký ako kachle. Povetrie v ňom trochu oteplie a len potom sa dostane do pľúc.

Druhou úlohou nosa je : čuch (voňanie). Vo vrchnej čiastke nosa, na pravej a na ľavej strane sú nervy na voňanie, ktoré to, čo cítily, odvádzajú do mozgov, v ktorých potom vlastne pocítíme vôňu. Sú také nemoce, po ktorých sa náš čuch pokazí, čo je veľmi neprijemnou vecou.

Nos sa v najviac pádoch po nátku zapchá. Ale toto na naše šťastie dosť rýchle pomíne. Jestli nám je nos vždy zapchatý, tak otvorenými ústami musíme dýchať. Toto je tiež veľmi neprijemné a vždy aj škodlivé.

Pri deťoch v takýto čas treba vyrezať mandle. U dospelých ľudí v nose narastú polypy a patričný človek potom pre tieto nemôže nosom dýchať. Toto už lekári bez všetkého nebezpečenstva vedia odstrániť. V nose si babrať nechťom alebo niečím iným, neni radno, lebo si ho ľahko môžeme poraniť a pustí sa nám krv.

Volakedy sa aj od pitia vína alebo pálenky pukne v nose niektorá žila a potom z nosa tečie krv. V takomto páde je dobre, keď si nozdry prstami stlačíme a na väzy keď si dávame studené obkladky. Do krvácajúceho nosa treba položiť vatú. Zovnúťorná červenosť nosa nepochodí vždy od nápoja, a preto neupodozrievajme každého človeka s červeným nosom, že mnoho pije.

Nos je niekedy veľmi špatný, zabradovicovaný, modrastý. Dnes už aj toto možno liečiť.

Mnohé smrkanie tiež neni dobré, zvlášte šnupanie tabaku do nosa. Zovnúťorná choroba nosa je ruža. Keď nos zapuchne, očervenie alebo sa zápali, radno je ísť ku lekárovi, aby z toho nepovstala nebezpečná ruža.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

CHYRNIK.

Výročitý deň korunácie pápeža. Prvý výročitý deň pokoronovania pápeža 22. decembra slávil v Sixtinskej kaple. Pápež Benedikt XV. túto slávnosť z 3. septembra odročil na výročitý deň svojho vymenovania za kardinála. Na slávnosti účasť brali kuriálni kardináli, praláti, diplomatický sbor a rímski šľachtici, taktiež i povolané osobnosti. Pápež sedel na strane evanjelia na tróne a po slávnosti udelil prítomným apoštolské požehnanie.

Nová prosba v lauretánskych litániach. Svätý Otec Benedikt XV. dovolil, aby k doterajším prosbám lauretánskych litánií pripojená bola prosba: «Regina pacis, ora pro nobis». (Kráľovná pokoja, oroduj za nás.)

Baňskobystrický biskup — slepým vojakom. Osvietený pán biskup baňskobystrický dr. Farkas Radnai k spomoženiu vojakov, oslepnutých vo vojne, obetoval 1000 korún.

Mikuláš Zboray, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, na válečný sirotinec «Ottokár» obetoval 100 korún.

Nitrianski klerici na bojišti. Z Nitry oznamujú: Viac ako polovica chlapcov nitrianskeho semeníša vo vojenskej rovnosťate, so zbraňou v ruke slúži vlasti. Viacerí bojujú už na bojišti. Medzi bojujúcimi na severnom bojišti nachádzajú sa: Ján Srnó, Justin Zemánik, na južnom bojišti Vincent Tuesnik, všetci traja sú strážamajstrami, ostatní klerici, vojaci, ale ako fírerí sverených im našich bratov, vedú oproti nepriateľovi. Narukovanie nitrianskych vlasteneckých klerikov je znovu dôkazom toho, že cirkev katolícka nielen veľkými hmotnými obetami, lež aj svojimi ľuďmi ponáhla sa k obrane našej milej uhorskej vlasti.

Na podporu katolíckej tlače z baňskobystrického biskupstva spolku katolíckej tlače ako prvú čiastku tlačovonedeľnej sbierky poslali 1600 korún a zo spišského biskupstva ešte nových 42 korún.

Oznámenie narukovania. Úradný časopis prináša nariadenie ministra honvédstva, v smysle ktorého tí, ktorí sa r. 1873., 1874., 1875., 1876. a 1877., krem týchto tí, ktorí sa r. 1891., 1895. a 1896. narodili, ďalej všetci na základe zákona o landšturme alebo o vojenských výkonoch použítí, ale zo služby medzi časom prepustení, r. 1873—1877. narodení ľudia (robotníci, kočíšia, pohoničia), keď na náhradnej assentírke boli uznaní za súcich ku zbrannej službe pri landšturme, nakoľko niesu dľa mena oslobodení, 17. januára r. 1916. povinní sú narukovať. Mašínisti a kuričia parných alebo motorových pluhov, ktorí sú pri takýchto strojoch vskutku zamestnaní a ktorí patria do vyššie uvedených ročníkov a boli za súcich uznaní, po ďalšie ustanovenie nemusia narukovať.

Plukovník ztratil nohu. Podplukovníkovi Martini Trsekovi, veliteľovi bataillonu v 85. spoločnom pešom pluku, následkom ťažkého poranenia amputovať museli nohu.

Generáloberst Moltke o uhorských vojakoch. Na otázku berlinského spolupracovníka istého viedeňského časopisu, či účinkovanie rakúsko-uhorských vojsk zodpovedalo očakávaniu, generáloberst Moltke odvetil: Na vašu otázku, či činnosť rakúsko-uhorských vojsk vo vojne zodpovedala očakávaniu, najlepšie odpovedajú hrdinské skutky, ktoré celý svet pozná. Ich krvavý zápas na karpátskom fronte proti obrovskej presile a za najstrašnejších klimatických pomerov; ich slávna účasť vo vyhnaní Rusov z Haliče a Poľska; ich obdivuhodný zápas v Korutánsku, Tyrolsku a na Isonze, kde teraz už vyše polroka pevne odporujú celej talianskej válečnej sile; víťazstvá v Srbsku, ktoré tak skvele hlásajú slávu rakúsko-uhorských zbraní: všetko toto sú také veci, popri ktorých tieto armády nie sú utisknuté na oslavovanie. Tieto válečné sily, ktoré sa tak hrdinsky bily, sú hodné najväčšieho uznania a obdivu.

Maximálna cena petroleja v Budapešti. Ako je známe, vláda ustálila najvyššie ceny petroleja vo veľkom odpredaji a na miestne vrchnosti sverila ustálenie maximálnej ceny petroleja v malom. Hlavnomestská rada na plakátoch oznamuje, že cenu jedného kila petroleja v malom odpredaji ustálila v 58, cenu jedného litra petroleja ale v 48 halieroch. Táto cena od 2. januára roku 1916. vstúpila do platnosti. Kto toto ustanovenie prestúpi, môže byť trestaný po 2mesačne väzenie a po 600 korún peňažnej pokuty.

Baňská Bystrica proti drahotě. Zastupiteľský sbor mesta Baňskej Bystrice uzavrel, že vláde pošle pripis a poprosí ju, aby rekvirovala všetky potraviny a uviedla ich do obchodu, ďalej aby cieľom prekazenia úžery s potravinami ustálila nižšie maximálne ceny potravín, potom aby dovolila z takých stolíc, kde je potravín v hojnosti, vývoz do stolíc, kde je nedostatok potravín, konečne aby dovoz z neutrálnych štátov bol obľahčený.

Vianočné dary našim vojakom na talianskom bojišti. Dvanásť vagónov vianočných milodarov zaviezli pod vedením podmaršalla Hermanna Kirchnera na front Isonza pre našich hrdinov. Arcikniežatá Eugen a Jozef, ako i veliteľ armády Borojevič v mene svojom a v mene vojakov vyslovili hlbokú vďaku za štedrosť a obetavosť uhorského národa. Všetci traja oduševnene oslavovali bojovnú náladu a výkony uhorských na talianskom fronte bojujúcich vojakov. Všetci traja povedali: Každý vojak, ktorý tu bojuje, je hrdina!

Francúzski kňazi a vojna. Vo Francúzsku z 20.000 narukovaných kňazov padlo doteraz 3500 svetských kňazov a 2000 klerikov, farárov padla 1340. Známo je, že vo francúzskej armáde i kňazi konajú zbrannú službu.

Smrť následkom choroby nadobudnutej na bojišti. Jozef Skála, profesor prešporskej štátnej hlavnej reálky, v ťažkej nemoci nadobudnutej na bojišti, ktorá vystúpila uňho, keď po 15 mesačnej službe domov prišiel na dva týždne, 12. decembra náhle zomrel v Prešporku v 33. roku života svojho.

Prešporčania honvédom na bojišti. Z Prešporka píše: Prälát, opát-kanonik Alexander Gaibl, ktorý aj vlani na Vianoce zanesol na bojište bojujúcim prešporským honvédom dar oduševneného obecenstva mesta Prešporka, minulé dni zase odcestoval ku prešporským honvédom na bojište. Prešporskými paniami zhotovené teplé šatstvo a rozličné vianočné dary naložili do vagónov, načo Gaibl šiel na nádražie, kde ho už čakalo prešporské obecenstvo a aj vojsko na čele s generálom Csaszny, aby poslalo svoj pozdrav hrdinom na bojišti. Hodný čas trvalo, kým Gaibl vo veľkom zástupe obecenstva vedel vysadnúť na vlak, ktorý ho i s milodarmi odviez na bojište ku prešporským honvédom.

Naši zajatci vo Francúzsku. Z Zürichu telegrafujú: Do Marseille minulé dni prišli rakúski a uhorskí dôstojníci, ktorí boli v srbskom zajati. Zajatých dôstojníkov zaviezli do tábora zajatcov v L'Isle-Du-Friek. Toto bol prvý transport v Srbsku internovaných rakúskych a uhorských zajatcov, ktorých, ako i ďalšie transporty zajatcov sveria na dozor francúzskych vrchností. Zajaté mužstvo prevezú do Tunisa.

Hlavná direkcija košicko-oderbergskej železnice v kruhu doma ostalých svojich zamestnancov pre rodiny narukovaných zamestnancov zariadila sbierku, ktorá doteraz priniesla 80.000 korún. Utisknutým rozdáva podporu k tomu cieľu utvorený výbor. Ten výbor mal doteraz — rátajúc i od samej spoločnosti obetovaný obnos — 102.000 korún. Z toho obnosu poslal rozdali 83.000 korún. Mesačne dostane podporu 580 rodín,

Válečné milodary. Istý spišsko-novoveský občan, ktorý sa nežiadal pomenovať, na vianoce vojakov na bojišti obetoval 50, na vianoce ranených a nemocných vojakov novoveskej rezervnej nemocnice Červeného Kríža 50 a na teplé šatstvo vojakov na bojišti tiež 50 korún. Pre vojakov nemocných na pľúca v deň Všetech verných dušičiek v Kéžmarku sossbieralo sa 221 korún. V Levoči sriadený prvý zimný poučný večierok pre zmrzačených vojakov priniesol 100 korún čistého osohu. Spišsko-belanské panie a slečny pre vojakov zhotovily 37 šálov, 93 párov zápästkov a 22 párov nákolenníkov.

Dúha v zime je vo všeobecnosti zriedkavým zjavom a keď ešte, ako sa to 6. a 7. decembra stalo vo Spiši, jedno za druhým dva dni vystúpi a síce v takej kráse a nádhere barvov, ako ju aj v lete nie veľmi často vídať a keď človek má tú radosť, obdivovať aj dvojnásobnú dúhu, tento mimoriadny zjav zaslúži, aby aj v novinách bol zvečnený. 11. dec. ráno bolo 12. stupňov tepla a 22. 19 stupňov zimy.

Sbierka prešovskej gr. kat. diecese. V kostoloch prešovskej grécko-katolickej diecese k spomoženiu zmrzačených vojakov sossbierali 4788 korún.

Kéžmarskej nemocnici Červeného Kríža darovali obce: Hunsdorf 13, Žakovec 12, Hollolomnica 7, Majerky 6 a Andor Nitsch 10 vriec zemiakov. V Kéžmarku pre vianoce vojakov sossbierali asi 400 a pre našich vojakov, zajatých v cudzích krajinách 82 korún.

Obchodné príjmy košicko-oderbergskej železnice.
Na uhorských čiarach košicko-oderbergskej železnice v prvých deväť mesiacoch roku 1915. príjmy obnášali 16 millinov 120.466 korún (o tri milliony 669.669 kor. viac ako v prešlom roku); na vicinálkach stojacích pod správou košicko-oderbergskej železnice príjmy obnášali jeden million 351.390 korún (o 1694 korún menej ako v prešlom roku).

Mŕtvi a ranení.

(Pokračovanie.)

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotýčny zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.)

Z 12. spoločného pešieho pluku komárňanského : Slobodník Štefan (Nagytapolesány) 7, Snopek Ignác 6, Szöllösi Jozef 5, Szopári Štefan 8, Szudin Michal 6, Tačovský Ludvík jednoročný dobrovoľník kaprál (Galgóc) 4, Tadlanek Jozef 10, Takács Ferdinand 10.

Z 15. jagerského bataillona : Králik Ladislav (Csetnek) 1, Krát Ludvík (Balassagyarmat) 3, Kraus Jozef (Felsőszabadi) 1 z., Krnáč 1. Peter (Detva) 3, Kudelka Jakub (Garamolaszka) 3, Kurčík Pavel (Miklósfalva) 3, Kurgyel Franc (Boroszló) 3, Kutni Andrej (Bacúr) 3 †, Lakatos-Dombi Pavel (Rombány) 2, Lauko Ján (Szebedény) 3, Leskó Franc 3, Lotharides Franc (Dolány) 1, Luciak Ján (Nagyszalatna) 3, Lukáč Štefan (Tótpelsőc) 1, Lupták Ján (Hegyhat) 1, Lupták Slovek Pavel (Herencsvölgy) 3, Lupták Vajda Ján (Detva) 3, Macula Cyprian (Benesháza) 3, Magyar Ján (Vilke) 4 z., Magyar Július (Detva) 3, Makusa Michal (Feketebalog) 3, Markó Andrej (Osztróluka) 3, Markó Pavel (Bucs) 1, Márton Jozef (Etes) 3 †, Matuška Pavel (Garamhalász) 3, Medved Ján (Fajtó, Zvolen) 3, Megyes Franc (Vámosmikola) 3, Mészáros Juraj (Herencs) 4, Mihalík Pavel (Bokos, Novohrad) 2, Miklós Joachim (Borosznó) 3, Molnár Július (Érsekvadkert) 3 †, Motovský Pavel (Detva) 3, Mravec Franc (Alsószabadi) 1, Palov Juraj (Tótpelsőc) 1, Paulik Štefan (Szászpelsőc) 1, Paulják Viktor (Serkó, Zvolen) 2, Petrincec Štefan (Szászpelsőc) 1, Paulják Viktor (Serkó, Zvolen) 2, Petrincec Štefan 3, Ponyiciki (?) Štefan 1, Puharský Pavel (Végleshuta) 1 †, Puobis Cyrill (Benesháza) 2, Purdek Jozef (Detva) 2, Purdek Štefan (Detva) 2, Ramsa Juraj (Alsószabadi) 3, Rel Ján (Tótpelsőc) 3, Sanitrár Martin (Nagyszalatna) 1 †, Sarich Michal (Fehérviz) 3 †, Schiolek Pavel (Vámos) 3, Schmalec Matej (Erdőköz) 3, Schur Pavel (Erdőbádony) 3, Schwarcz Pavel (Dobrostya, Gemer) 3, Sebő Filip Otto (Felsőszabadi) 3, Semkó Ján (Hoshát) (?) Zvolen) 3, Singer Pavel (Erdőköz) 3, Sleher Ján (Töre (?) Tekov) 3, Sluka Anton (Dobrováralja) 1, Sluka Martin (Hegyhat) 9, Snopko Marek (Felsőszabadi) 1, Sujabumel Mikuláš (Detva) 3, Svantner Jozef (Garamolaszi) 2, Szabó Jozef (Sóshartyán) 1 †, Saman Emil (Feketebalog) 3 †,

Slamen Franc (Felsőszabadi) 3, Sliasky Ján (Hegyhat) 3 †, Stupkai Pavel (Bacnó) (?) Zvolen) 3 †, Stvelko Ján (Kisfeketepatak) 3, Trebulja Franc (Herencsvölgy) 1 †, Varga Ján (Dejtár) 1, Varga Ján (Felsőardó, (Gemer) 3, Varsa Ján (Tolmács) 2, Vibok Juraj (Véglesnagyszalatna) 3, Virgula Jozef (Végles) 1, Weisz Pavel (Detva) 1, Zsurkay Albert (Alsósztrégova) 1.

Zo 72. spoločného pešieho pluku prešporského : Szabó Ján 13, Szabó Lukáč 14 †, Szabó Vincenc 12, Sadlon Andrej (Ótura) 16, Szakall I. Jozef 16, Szakaly II. Jozef 16, Szalay Július 9 †, Szameranszky Ján 15, Sikela Jozef 10, Sirota Andrej (Nagymagasfalu) 16, Sirovický Ján (Morvaszentjános) 16, Sladeček Andrej (Szárzapatak) 16, Sokol Ján (Szered) 16 †, Szokolóczy Ján 3, Stano Franc 9 †, Studenič Jozef (Pozsonyávod) 13, Szüllő Rudolf 16 †, Takács Jozef 15, Takács Vincenc 13 †, Talajka Štefan (Rákfalva) 16, Tamer Franc (Szentistvánkut) 16, Tanglmayer Viktor (Cseszte) 16, Tašky Ladislav (Ispáca) 2 †, Thorn Ludvík 9, Török Ján 10, Török Imrich 13, Turansky Izidor (Nagykosztolány) 16 †, Turóczy Ján 16 †, Üregi Ján 13, Ursprung Ján (Somorja) 15, Vaclav Ján (Pozsonyvezekény) 15, Vajas Štefan 13, Valášek Ján 10, Valentovič Michal (Magyarfalu) 13, Varga Karol 13, Vas Ján 15, Végh Gabriel 16, Végh Ludvík 15, Vinkovič Matej 9, Vizvári Anton (Csári) 16 †, Vizváry Virgil (Csári) 16, Vladovics Štefan 10, Vlček Martin (Szenice) 15, Vörösvárszky Vilhelm (Istvánkirályfalva) 16, Vrabletz Štefan 4 †, Wachula Štefan 13, Wasservogel Fridrich 9 †, Weisz Mojžiš 3 †, Weiser Krištof 16, Werner Juraj 3 †, Wittek Štefan 14, Zavis Ignác 12, Zsember Štefan 10.

Odkazy redakcie.

J. H. J.: Váš list doručili sme Katolíckej ľudovej Jednote. Čo možno, tá urobí za Vás. — O. S. D.: Predplatok v poriadku. — J. S. M. S.: Noviny Vám pošleme. Predplatok môžete hneď na poštu dať.

**Oznamy prijíma
administracia**

„Krestan“

**BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.**

Pýtajte si

zdarma a franko
mój hlavný cen-
ník opatrený so
4000 vyobraze-
niami hodín, zla-
tého a striebor-
ného tovaru, hu-
debných nástro-
jov taktier to-
varu z ocele a kože, ako aj
rôznych toaletných a iných
v domácnosti potrebných
článkov, zbrane atď.

**Prvá dielňa hodín
Ján Konrad**

c. a k. dvorný zásielca
Brnx číslo 717. (Čechy.)
Nicklové-Roskopf hodinky
K 3-90; 4-20; 5-
Strieborné hodinky K 8-40.
Nicklový budíček K 2-90.
Budíček s duplovaným zvon-
kom K 4-

Zasielanie s poštovou do-
bierkou. Žiadne riziko.
Zámena povolená alebo
návrat penazi.